

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 34
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Postulatele naționale.

Sibiu, 13 Iulie n.

În urma retragerii proiectelor militare, pentru cari s'a purtat lupta parlamentară în dieta țerii, guvernul a prezentat dietei alte proiecte, în cari nu mai e vorba de urcarea contingentului de recruți, ci de votarea lui în mărirea de până acuma și pentru anul a-cesta, rămânând, ca la anul viitor guvernul să vină cu un proiect de lege care regulază chestia militară pe zece ani înainte, și în care va fi trecută apoi și urcarea contingentului de recruți.

Comisiunea pentru armată a dietei a luat Mercuri la desbatere nouele proiecte militare, și tot atunci a luat cuvântul în comisiune și ministrul pentru apărarea țerii, generalul *Kolozsváry*, precisând bine programul noului guvern în chestia militară, — acest cal de bătaie al kossuthistilor și al celor ce cochetează cu ei.

A spus ministrul, că cu privire la așa numitele postulate naționale actualul guvern nu poate merge mai departe de cât guvernul din trecut, și nu poate promite nici el mai mult. Provisorul actual va fi sistat prin noua lege militară, cu putere pe timp de zece ani, în care contingentul de recruți va fi urcat, pentru-că înmulțirea brațelor în armată a devenit o necesitate inevitabilă din punct de vedere militar.

A spus ministrul, că noua lege militară pe ce base va fi pusă. Va fi redactată pe baza serviciului activ de doi ani, ceea-ce va avea de urmare nu numai urcarea contingentului de recruți și a contingentului de pace, ci chiar și urcarea speselor necesare pentru susținerea armatei, și încă în mod foarte simțitor. Reducerea serviciului activ la doi ani se va face însă numai la infanterie, pe când la cavalerie și artilerie rămâne serviciul de trei ani, ear' la marină serviciul se reduce de la patru la trei ani.

Despre noua procedură penală militară ministrul a spus, că e gata, și încă în decursul acestei luni va fi trimisă parlamentelor spre desbatere și votare. Și încă o noutate. Voluntarii cari nu pot depune cu succes examenul de oficer în rezervă, nu vor fi obligați în viitor să servescă al doilea an, de cât numai în cazul, că s'au dovedit de nevednici pentru favorul de a fi voluntari.

Una din promisiunile făcute din partea guvernului trecut opoziției parlamentare a fost și permutarea ofițerilor originari din Ungaria, dar' împărțiți la regimente din Austria, îndărăt la regimentele din Ungaria, și în privința acésta ministrul pentru apărarea țerii a dat informațiunea, că după-ce permutările se fac numai la cererea proprie a respectivilor, de-și au fost provocați să o facă, nu și-au anunțat dorința de a fi permutați de cât numai 50, ear' 19 au fost permutați din oficiu. Ceea-ce dovedește, că însși ofițerii magiari se simt mai bine prin garnisoanele din Austria, de cât a casă. Dar' și altă declarație însemnată a făcut ministrul. A spus, că în cei trei ani din urmă 336 elevi absolvenți de studiile militare au cerut să nu fie îm-

părțiți la regimente ungare, ci austriace, fiind-că se simt mai bine în regimente-nemagiare!

S'a pronunțat ministrul și asupra completării honveșmei cu artilerie, declarând, că dacă s'ar face lucrul acesta, jertfele cele mari financiare ar trebui să le poarte exclusiv numai Ungaria.

În chestia emblemelor ministrul nu s'a pronunțat, cu atât mai puțin în chestia introducerii limbii magiare ca limbă de comandă și de serviciu la regimentele magiare, din care motiv ministrul e și atacat cu asprime din toate părțile, c'a intrat și el în serviciul camarilei de la Viena.

Din întreaga vorbire a ministrului de honveși reiese deci un lucru: că mult trimbițatele postulate naționale se reduc deocamdată la permutarea ofițerilor originari din Ungaria de la regimentele austriace la cele ungare, — ceea-ce nu schimbă nimica din unitatea de mai nainte a armatei austro-ungare, — ear' toate celelalte rămân numai — dorințe patriotice.

„Pace socială.”

Sub titlul acesta scrie domnul Dr. Szöcs Géza, profesor la gimnaziul de stat din Sibiu, un prim articol în numărul de ieri al ziarului „Nagyszében és vidéke”, asupra cărții datorită ne simțim să ne spunem părerea. Constatăm din capul locului, că articolul e scris cu sinceritatea proprie omenilor cari își au mintea și inima la loc, și are de scop înscenarea unei mișcări, care să ducă la pacea atât de necesară între diferitele naționalități din acest colț de țară, întâiu pe terenul social, ear' cu timpul și pe terenul politic. Intențiunea e nobilă și frumoasă, de aceea salutăm cu bucurie începutul făcut din partea dlui profesor Szöcs în direcția acésta. Ne pare bine că dl Szöcs recunoște, că legarea păcii nu e imposibilitate, cum credea mai nainte, și ne pare și mai bine, că recunoște aceea ce din partea noastră a fost accentuat de nenumărate ori, că ura și dușmănia între cetățenii de diferite naționalități ai acestei patrii comune au semănat-o și lătit-o toldeuna aceia, cari dădeau pe patrioții neprihăniți, în scopul ca să pôtă cu atât mai cu succes puscui în turbure, făcându-și trebșorele particulare. Domnul profesor Szöcs a nimerit cuiul în cap când pune vina pentru neînțelegerile din trecut asupra acestor venituri, și nu rămâne de cât ca cei de un gând cu dsa să-și dea toate silințele să curețe societatea magiară de astfel de elemente, și atunci pacea și buna înțelegere e asigurată. Bine zice dl profesor, că purificarea va merge acum cam greu; dar' cu voință tare toate se pot face. Dorim, ca începutul bun, făcut în direcția acésta, să fie încoronat de succes, spre binele și fericirea scumpei noastre patrii comune.

Domnul profesor Szöcs promite că va reveni, pentru a se exprima mai pe larg asupra modalității care pôtă să ducă la pace și înfrățire, când apoi ni-se va da prilej și nouă, să ne exprimăm părerile în mod mai amănunțit. Până atunci salutăm ideea.

Vorbirea deputatului Dr. A. Vlad

rostită în ședința din 8 Iulie n. a dietei ungare.

La orele 12 notariul de ședință *Trubinyi* citește numele: **Aurel Vlad**, ear' dl deputat *Vlad* urcă tribuna și ține următoarea vorbire, pe care o dăm cu toate întreruperile ce i-s'au făcut:

Aurel Vlad: Onorată dietă! Vorbesc ca reprezentant al unei direcții nouă, ca deputat al unui partid, care de multă vreme n'a fost reprezentat în parlament... (Strigăte din drépta: Nici odată nu va fi un asemenea partid!)

O vor dovedi acésta alegerile viitoare că da, vom fi reprezentați aici în număr de cel puțin 18—20, ori-ce veți face. (Strigăte din drépta: Nici odată! Sgomot mare.)

Presidentul (sună): Mă rog să fie liniște!

Aurel Vlad: Onorată dietă! Cred că fie-care deputat are dreptul să vorbească în parlamentul ungar, și precum eu am ascultat pe fie-care, așa aștept și eu de la on. domni din drépta să 'mi dea și mie ascultare, căci m'a trimis aici un cerc electoral, care pôtă pretinde de la on. domni să dea ascultare deputatului care 'l represintă. (Strigăte din drépta: Dar' n'ai spus nimic!)

Rakovszky István: Nici nu l'ați lăsat să vorbească! (Sgomotul se continuă.)

Presidentul (sună): Mă rog pentru liniște!

Aurel Vlad: Am spus că sunt aderentul partidului național-românesc, și dacă m'am ales cu programul acelui partid, cred că 'mi e permis, să mă provoc la asta. (Să auzim! Să auzim!)

Ajungând la situație, și la propunerea dlui ministru (S'auzim! S'auzim!), mai întâiu de toate doresc să constat, că de-și colegul contele *Zichy János*, n'a avut deplină dreptate, când a zis, că parlamentul magiar e în stare de faliment, are dreptate într'atâta, că parlamentul și-a sistat deplin plățile. (Mișcare în drépta.)

Spre adevierea faptului, că plățile parlamentului ungar s'au sistat cu totul, să 'mi fie de ajuns a mă provoca la împrejurarea, că n'a putut discuta proiectele militare. La tot cazul e o stare de plâns, on. dietă, că majoritatea nu știe să 'și realizeze voința în parlament, și după modesta mea părere, cauza că s'a ajuns acest cas, constă în faptul, că la noi parlamentarismul e falsificat și că minoritatea, care a luptat cu arme parlamentare, cel puțin se pôtă provoca la aceea, că majoritatea acésta nu este espresiunea fidelă a majorității națiunii. (Așa e! în stângă estremă. Vii contraziceri în drépta.) Acésta dă putere minorității (sgomot), ear' dacă dvăstră voiiți să îmbunătățiți situația de față, atunci nu vă stă alt mijloc la îndemână, de cât o schimbare totală a sistemului, o astfel de schimbare de sistem, care va pune națiunea în starea de a-și exprima credincios voința cu ocazia alegerilor. (S'auzim! s'auzim!)

Dacă dvăstră voiiți, ca să se restituie ordinea și pacea în parlament, atunci s'aduceți o astfel de reformă parlamentară, să faceți astfel de alegeri, la cari națiunea să 'și exprime dorința în parlament așa după cum vrea, căci eu așa cred, că nu exprimă fidel voința unei națiuni parlamentul din care naționalitățile lipsesc aproape cu totul.

Bar. Feilitzsch: Pentru-ce ați fost pasivist?

Barta Ödön: Poporul nici n'a fost pasivist, numai conducătorii! (Sgomot general.)

Presidentul: (sună) Liniște!

Aurel Vlad: Mi-se pare, că acei domni deputați, cari sunt mai vechi în acésta dietă,

știu, că au fost aici ore-când deputați de naționalitate română, dar' a venit regimul Tisza și i-a trântit, a venit regimul cu care n'ați fost îndestuliți nici dvăstră, și cu care nu suntem nici noi îndestuliți.

Bonczá Miklós: Ați fost pasivisti.

Aurel Vlad: Dacă am fost, pasivitatea am enunțat-o de silă, am enunțat-o pentru-că n'am putut să alegem nici un deputat, pentru-că ne-au împedecat gendarmii cu baionete, ca să nu pôtă vota alegătorii nostri. (Sgomot mare și contraziceri în drépta.)

Zboray Miklós: Nici n'am văzut nici odată gendarmi la alegeri. (Ilaritate în stânga.)

Aurel Vlad: Atunci când au trântit pe kossuthistul *G. Popp* (Băsești), care a fost totodată și român, ni-s'a dat o dovadă splendidă, că sub acel guvern, pe lângă un așa sistem de alegere, n'avem ce căuta la alegeri. Pentru asta am hotărât pasivitatea. Am făcut destul de rău, căci de am și văzut, că guvernul luptă cu arme silnice, noi trebuia să primim lupta, și trebuia să silim guvernul, ca să aplice ori-ce silă față de noi, ca să putem zice cu tot dreptul, că iată, suntem scoși din parlament (Sgomot în drépta).

Baronul Feilitzsch: Asupriților!

Aurel Vlad: Da am fost și suntem asupriți... (Strigăte în drépta: Unde?) Da, suntem asupriți atunci, când se susține un cens așa zicând absurd, numai pentru-că se tem, că nu vor sosi mai mult atâția deputați guvernamentali din Ardeal ca până acum. (Sgomot mare în drépta.)

Leszkay: Valahii din Bihar votăză după un cens de patru-ori mai mic de cât Ungurii. (Sgomot mare.)

Presidentul: On. domni deputați! În parlamentul magiar e datorința mea, să apar pe orator în interesul numelui liberalismului țării ungurești, și cu cât cineva e mai isolat în acest parlament, cu atât mai mult să-i asigur libertatea de a-și exprima părerile. (Aprobări vii generale) Rog deci pe domnii deputați din toate părțile, că în privința asta să 'mi stee într'ajutor. (Aprobări vii.)

Aurel Vlad: Mă supun cu deplină mulțămită enunțațiunei domnului president când îndemnă pe sgomotoșii mei colegi la liniște. (Mișcare în drépta.)

Presidentul: Rog pe on. d. deputat, ca îndestulindu-se cu admoniarea prezidențială, asta din parte-i să nu o comenteze. (Aprobări vii și ilaritate în drépta.)

Aurel Vlad: On dietă! Că parlamentarismul e în faliment, ne dovedește mai clar faptul, că după căderea lui *Bánffy* numai așa s'a putut crea o situație regulată, parlamentară, că majoritatea a fost silită să facă pact cu minoritatea; în înțelesul învoirii aceastei guvernul a fost silit să aducă niște legi, și să le voteze. Acest compromis a fost violarea principiului majorității.

Ugron Gábor: Nu-i așa! Acesta nu e principiu de domnire!

Aurel Vlad: Acest pact dovedește, că majoritatea n'a fost și nu e în stare să-și realizeze voința în parlament. Acésta, după părerea mea, e imparlamentar, nu e cu cale, și totuși e așa. Asta nu se ajută însă cum crede dl deputat *Hieronymi*, ca să se protesteze contra lor. Și de vreau să ajute ore-cum în starea acésta, trebuie să se caute toate cauzele cari au dat naștere acestei stări. După modesta mea părere situația de azi se reduce la două cauze. Una e, că în urma întocmirilor de la 1867 a ajuns la suprafață în parlamentul magiar principiul imparlamentar, că sunt în parlament partide cari nu sunt în stare a forma guvern (Aprobări în stânga extremă). Eu cred, că e în contra parlamentarismului, ca în parlament să fie

